

проф. др Љубиша Кузовић

Редовни професор Саобраћајног факултета у Београду у пензији, Научни саветник Института за грађевинарство у Бања Луци, Председник Инжењерске академије Србије од 2010.г., поново изабран за мандат од 2015.г. Рођен у Милићевом Селу, Пожега, 1933.г., од оца Томе и мајке Радојке Дамјановић. У Београду је завршио Грађевинску средњу техничку школу. На Саобраћајном факултету у Београду дипломирао је 1960.г., а 1976.г. одбранио је докторску дисертацију.

Од 1951.г. до 1953.г. радио у војном грађевинарству, а од 1960. до 1962.г. радио је у предузећу ИМТ у Београду. У Саобраћајном институту у Београду изабран је 1962.г. за асистента, а 1967. у звање научног сарадника. Од 1969. до 1977.г. саветник у Институту за путеве из Београда. Средином 1977.г. изабран је на Саобраћајном факултету у звање ванредног професора за предмет Теорија саобраћајног тока и капацитет друмских саобраћајница и планирање саобраћаја. Од 1980. до 1987.г. био је шеф Катедре за друмске саобраћајнице, а од 1987. до 2000.г., шеф Катедре за теорију саобраћајног тока и капацитет друмских саобраћајница. У звање редовног професора изабран је почетком 1982.г. за предмет Теорија саобраћајног тока и капацитет друмских саобраћајница. Од 1994.г. увео је у додипломске студије на Саобраћајном факултету предмет Вредновање у саобраћају и транспорту. Декан саобраћајног факултета од 1983. до 1985.г.. Директор Института саобраћајног факултета у 3 различита периода и то : од 1979. до 1981.г., од 1987. до 1989.г. и од 1998. до 2000.г. Поред рада на матичном факултету држао је предавања на више факултета у земљи (Београду, Новом Саду, Сарајеву, Загребу, Скопљу и Техничкој војној академији) на додипломским и последипломским студијама. Био је ментор за израду 20 докторских теза и 14 магистарских теза.

Био је 6 год. члан Стручног већа Београдског Универзитета за машинство и саобраћај и организационе науке и 5 година за архитектуру и грађевинарство. Од 2002.г. члан је сталног састава (редовни члан) Југославенске инжењерске академије (ЈИНА), од 2007.г. је потпредседник ЈИНА. За време студија активно се бавио спортом. Био је члан Рагби клуба Југославије у периоду од 1954. до 1956.г., а од 1956. до 1962.г., играч и капитен рагби клуба "Партизан". У време активног бављења спортом играо је за све репрезентативне селекције (Београда, Србије и Југославије).

Објавио је више књига од којих су најзначајније: ● Монографије: (1) "Вредновање у оптимизирању планова и пројеката путева", 1984., (2) "Вредновање у управљању развојем и експлоатацијом путне мреже", 1994., (3) "Утврђивање потреба и оправданости издвајања транзитног саобраћаја са градских артерија изградњом обилазница", 1997., ● Универзитетски уџбеници: (1) "Капацитет друмских саобраћајница", 1979. и 1988., (2) "Теорија саобраћајног тока", 1980. и 1987., (3) "Капацитет и ниво услуге друмских саобраћајница", 2000., (4) "Теорија саобраћајног тока", 2004. и 2010.г. (5) "Капацитет ванградских путева", 2015., (6) "Вредновање у оптимизирању пројеката путева", 2015.г.

Објавио више од 220 радова у домаћим часописима и публикацијама са стручних скупова. На иностраним скуповима излагао је 30 радова.

Руководио је и био аутор на преко 300 научно - истраживачких и развојних пројеката, претежно за потребе развоја и експлоатације путне мреже.

Значајнији доприноси у домену теорије саобраћајног тока, капацитета путева и вредновању пројеката путева :

(1) Дефинисао следеће услове у саобраћајном току:

- a) Теоријски идеалне (апстрактне) услове, за које је, на бази аналогије са теоријом флуида, у теорији саобраћајног тока, формулисана међузависност основних параметра саобраћајног тока.
- b) Практично идеалне (оствариве) услове, за које је утврђен базни капацитет саобраћајне траке, и
- c) Реалне (стварне) услове, за које су развијени поступци прорачуна практичног капацитета путева.

(2) У периоду када су у релевантној светској литератури (ХЦМ-1965) заступани ставови да је величина базног капацитета $C_0=2000$ ПА/х/тр и брзина при базном капацитету ($V_{C_0}=48$ км/х),

1979.г. формулисао **ПЕТОРЕЖИМСКИ МОДЕЛ међузависности базних параметара саобраћајног тока** на саобраћајној траци аутопута у практично идеалним условима, као и величине базног капацитета $C_0=2200$ ПА/х/тр, а брзину при базном капацитету ($V_{C_0}>65$ км/х), што је 15 година касније у НСМ-1994 посредно потврђено у дефинисању: базног капацитета ($C_0=2200$ ПА/х/тр), брзине ($V_{C_0}=70-85$ км/х).

- (3) Увео појмове "**захтев за протоком**" и "**граница стрпљивости за извршење протока**" помоћу којих је, у петорежимском моделу међузависности основних параметара тока, развио образац за прорачун брзина тока и у условима када је однос између захтева за протоком (q_z) и практичног капацитета (C) већи од 1.
  - (4) Формулисао 1977.г. потребу да се у прогнозирању саобраћајних токова посебно прогнозира тзв. **НОВОСТВОРЕНИ** саобраћај, који се може очекивати након изградње новог пута, пре свега аутопута, за шта је дефинисао главне узрочнике и поступак прогнозирања.
  - (5) Развијо 1979.г. **НОВО-КЛАСИЧНИ МЕТОД** прорачуна практичног капацитета путних деоница на бази доминантног утицаја владајућих путних и саобраћајних услова у које је први пут укључено и стање коловоза.
  - (6) Насупрот препорукама релевантне светске литературе (ХЦМ-1994) развијо 1995.г. метод анализе Нивоа Услуге на одсесима аутопута у зонама петљи (одсеци иза уливних и испред изливних рампи), заснован на брзини и густини тока.
  - (7) Развијо 1979.г. **образец за прорачун практичног капацитета двотрачних** путева у коме је први пут укључен и **утицај неравномерности по смеровима** и дефинисао вредности **базног капацитета** ($C_0=2860$ ПА/х/тр) и брзине при базном капацитету ($V_{C_0}=60-70$ км/х) двотрачног пута у практично идеалним условима, насупрот релевантној светској литератури, која је до истих резултата дошла 15 година касније (ХЦМ-1994).
  - (8) Дефинисао појам тзв. "**неоствареног нормалног раста саобраћаја**", када деоница пута капацитативно није способна да пропусти нормалне захтеве, чиме се гуше одређене људске активности на утицајном подручју пута.
  - (9) Дефинисао **метод утврђивања меродавне величине саобраћајног тока за саобраћајно техничко димензионисање путева** којим се постиже оптимална равнотежа између удољења захтеваног Нивоа Услуге и постизања економске рационалности.
  - (10) Развијо **емпиријске образце за анализу броја саобраћајних незгода** на свим врстама друмских саобраћајница у функцији геометријских елемената, просечног годишњег дневног саобраћаја и контроле приступа деоници.
  - (11) Развијо **методологију активне улоге вредновања у пројектовању путева кроз СИСТЕМ ВРЕДНОВАЊА (функционално, еколошко економско и инвестиционо)**.
- Са супругом Вером има ћерку Јасминку